

**SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER**

Beheer van medische afvalstoffen van de rusthuizen en verzorgingscentra

Philippe Van de Velde

Beleidsmedewerker medische afvalstoffen

OVAM, Dienst Ketenbeheer, Afdeling Afvalstoffen en Materialenbeheer

7 juni 2012

**Welke afvalstoffen ontstaan bij de
(thuis)verzorging van uw patiënten /
residenten ...
en wat moet u daarmee doen?**

Allerlei medische activiteiten geven medische afvalstoffen ...

Afvalstoffen woon- en zorgcentra

■ Medische afvalstoffen

- met risico
- zonder risico

■ Bedrijfsafvalstoffen

- papier
- verpakkingen
- (klein) gevaarlijke afvalstoffen
- gemengde afvalstoffen (vergelijkbaar met huisvuil)
-

AFVAL - BEGRIPPEN

■ HOOFDCATEGORIËN AFVAL

- HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN
- BEDRIJFSAFVALSTOFFEN

■ SUBCATEGORIËN

- GEVAARLIJKE AFVALSTOFFEN
- BIJZONDERE AFVALSTOFFEN

■ MEDISCH AFVAL: **Bijzondere (gevaarlijke) afvalstof**

BEDRIJFS- OF HUISHOUELIJK AFVAL

- Rusthuizen en zorgcentra produceren bedrijfsafvalstoffen
- Door tussenkomst van medisch personeel ontstaan medische afvalstoffen, dit zijn zonder onderscheid bedrijfsafvalstoffen
- Zelfstandig wonenden in 'service flats' bieden huishoudelijke afvalstoffen aan
- Zelfverzorging door een patiënt levert huishoudelijke afvalstoffen (soms wel KGA)

GEVAARLIJKE AFVALSTOFFEN

- Afvalstoffenlijst als bijlage aan het VLAREMA: afvalstoffen met *
- Afvalstoffen met Euralcode met *
- Identificatie- en scheidingsplicht gevaarlijke afvalstoffen
- Geen vermenging met niet gevaarlijke afvalstoffen
- Giftige afval: Bepaalt objectieve aansprakelijkheid (valt onder federale bepalingen)

WAT IS MEDISCH AFVAL?

- Medisch afval: een bijzondere afvalstof die bestaat uit alle afvalstoffen - ongeacht de aard, het voorkomen of de samenstelling - die afkomstig zijn van *geneeskundige of diergeneeskundige behandelingen*
- (Dier)geneeskundige behandeling: bevorderen en controleren van de gezondheid
- Beoefenaar van een geneeskundig beroep: professioneel verstreker van geneeskundige behandeling(en)

Wetgeving

- VLAREMA vervangt VLAREA vanaf 1 juni 2012
- Subafdeling 5.3.2 van het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen (VLAREMA)
 - DIFFERENTIATIE I.F.V. AARD ACTIVITEITEN EN HOEVEELHEDEN MEDISCH AFVAL
 - 1) INSTELLINGEN VOOR GENEESKUNDE
 - 2) GENEESKUNDIGE PRAKTIJKEN
(waaronder de thuisverpleging)
 - DIFFERENTIATIE VOLGENS AARD MEDISCH AFVAL
 - 1) RMA
 - 2) NRMA

Risicohoudende medische afvalstoffen (RMA)

- Bijzonder risico op besmetting, vergiftiging, verwonding
 - microbiologisch: behandeling van bepaalde pathologiën
 - MSRA, Hepatitis, Tuberculose, HIV-AIDS, bijlage VLAREMA
 - bloed, lichaamsvloeistoffen
 - cytostatica (kankerbehandeling)
 - pijnbestrijding (verdovende middelen)
 - scherpe voorwerpen: naalden, pincetten, lancetten, peilers...
 - met of zonder hoesje? verandert kwalificatie NIET!
 - klein medisch glas (kleiner dan 250 ml, ongeacht inhoud)
- Voorzorgsbeginsel op basis van risicobepaling!
- Niet limitatieve lijst van RMA in VLAREMA

Niet risicohoudend medisch afval (NRMA)

- Qua aard vergelijkbaar met huishoudelijk afval, maar niet qua samenstelling en waardebeleving.
- Niet limitatieve lijst in bijlage 5.3.2 van VLAREMA
- Voorbeelden: handschoenen, maskers, speekselzuigers, watten, gipsafval, watten (ook met opgedroogd bloed), spuitjes, sonden of baxters zonder naald, incontinentiemateriaal
- Opletten bij bepaalde pathologiën en behandeling is ook dit materiaal **risicohoudend**
 - gevaarlijke besmetting
 - radiologische bestaling
 - chemotherapie (cytostatica)

VERPAKKING MEDISCH AFVAL

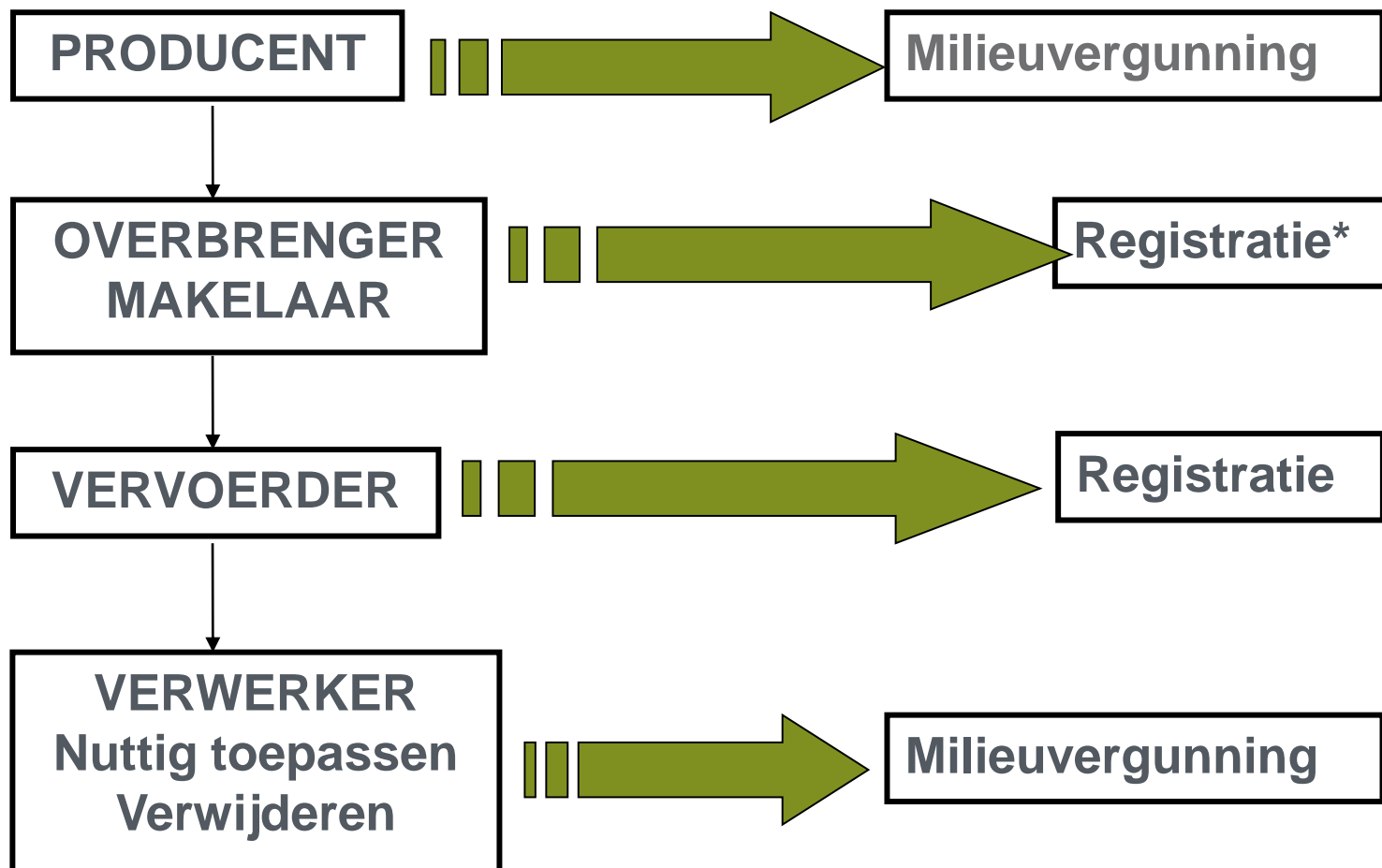
- 1) KUNSTSTOF VATEN 60 L
 - alle RMA
 - vloeibaar en pasteus (N)RMA
 - volle naaldcontainers (niet meer volgens VLAREMA)
- 2) KARTONNEN DOZEN 50 L MET ZAK
 - alle vast RMA
 - volle naaldcontainers
- 3) KUNSTSTOF MAX. 10 L 'naaldcontainer'
 - scherpe voorwerpen
 - flacons
 - klein medisch glas (<250 ml)

VERPAKKING MEDISCH AFVAL

- 4) GEEN SPECIFIEKE VOORSCHRIFTEN
 - VAST NRMA VAN GENEESKUNDIGE PRAKTIJKEN
 - RECYCLEERBAAR NRMA (ETENSRESTEN PATIËNTEN, LUIERS, GROOT GLASAFVAL)
 - HUISHOUDELIJKE AFVALSTOFFEN PATIENT of BEDRIJFSAFVAL VERPLEGER
- 5) HERBRUIKBARE VERPAKKING ?
 - ENKEL MITS OK VAN MINISTER VAN LEEFMILIEU, NA ADVIES OVAM EN AZG

AFVAL – OVERZICHT BEHEER

Afvalinzamelingsproces

- Oorsprong van de afvalstoffen
- Verpakking en labeling
- Interne inzameling en transport
- Tijdelijke opslag
- Samenwerking met milieubedrijf

Scheiden of niet?

■ Scheiden bedrijfsafval van NRMA?

- Klein verschil prijs verwerking, besparing op interne inzameling

■ Scheiden RMA van het NRMA?

- grote meerkost voor totale hoeveelheid
- belangrijke financiële besparing. Vergt inspanningen en investeringen in communicatie en opleiding

■ Recycleerbaar? Apart houden

- Glas: medisch of bedrijfsafval
 - ▶ Afhankelijk van de inhoud
 - ▶ Groot verschil in kosten verwerking
 - ▶ 250 ml regel
- Papier
 - ▶ Opletten privacy en confidentialiteit

INZAMELING EN INTERNE OPSLAG

■ Interne opslag

- RMA en pasteus NRMA: aparte locatie, goed verlucht en afsluitbaar
- Vast NRMA:
 - bij huishoudelijke afvalstoffen van patiënt bij thuisverpleging
 - mag samen met gewoon bedrijfsafval worden verpakt

■ Geregistreerd inzamelaar (VLAREMA) voor RMA mét kwaliteitsborging.

- RMA en vloeibaar en pasteus NRMA: enkel door milieubedrijven met geschikt voertuig (ADR)
- Bedrijfsafval en vast NRMA: privébedrijf
- Met huishoudelijk afval vergelijkbaar bedrijfsafval: door gemeente?

PRODUCENTEN MEDISCH AFVAL

- Producenten van medisch afval:
 1. Instellingen voor geneeskunde:
producenten grote hoeveelheden RMA
 2. Geneeskundige praktijken:
beperkte productie RMA

- Situering woon- en zorgcentra:
geneeskundige praktijken

OPHALING

- Geregistreerd inzamelaar. Indien gevaarlijke afvalstoffen met kwaliteitsborging
- Registratie per afvalstof
- Lijst overbrengers beschikbaar op www.ovam.be
- RMA en vloeibaar en pasteus NRMA: moet aangepast voertuig en door specifiek geregistreerde inzamelaar
- Ophaling door gemeente: alleen huishoudelijk afval, of bedrijfsafval vergelijkbaar met huishoudelijk afval, Vergelijkbaar met huisvuil tot 240 l per twee weken

VERWERKING MEDISCH AFVAL

Vast NRMA

- stortverbod voor NRMA van instellingen voor geneeskunde
- Recyclage of verbranding
- Verbranding in installaties voor niet gevaarlijke afvalstoffen (huisvuilovens)

RMA en vloeibaar en pasteus NRMA

- verbrandingsplicht
- draaitrommeloven INDAVER
- decontaminatie?

Aandachtspunten inzameling medisch afval

- Ondersteuning door het management noodzakelijk (afvalteam vs. medische staf, artsen, ...)
- Kost efficiëntie (monetair en praktisch)
- Evenwicht tussen praktijk en theorie
- Vastleggen verantwoordelijkheden
- Motivatie en training op elk niveau van de organisatie
- Open repportage en auditing gericht op het verbeteren van het inzamelsysteem
 - Rapportering over ongelukken en bijna-ongelukken
 - Lerende organisatie

ADMINISTRATIEVE VERPLICHTINGEN

- Identificatieformulier en ontvangstbewijs
- Afvalstoffenregister
- Meldingsplicht

IDENTIFICATIEFORMULIER EN ONTVANGSTBEWIJS

- Wie zorgt ervoor? De opdrachtgever, kan ook organisatie of verband professionelen zijn
- Verschillende documenten voor gevaarlijke of niet gevaarlijke afvalstoffen (RMA!)
- Producent tekent ID-formulier enkel bij ophaling van gevaarlijke afvalstoffen
- Producent ontvangt een kopie van het ID-formulier
ID-formulier geldt ook als ontvangstbewijs
- Bij georganiseerde inzamelronde: overzicht van de thuisverplegers die afvalstoffen hebben aangeboden geldt als ontvangstbewijs

AFVALSTOFFENREGISTER

- Verplicht bij te houden door elke producent van bedrijfsafvalstoffen
- Bundeling van identificatieformulieren of facturen kan gelden als register
- Aanvullen van register met afvalbewegingen waarvoor geen identificatieformulier vereist was!
- Organisatie kan gegevens bijhouden namens leden
- Milieubedrijven kunnen register bijhouden en op vraag aanbieden

MELDINGSPLICHT

- Voor alle bedrijfsafvalstoffen, uitgezonderd met huishoudelijk afval vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen
- Bevraging afvalstoffen als deel van het IMJV (integraal milieu jaarverslag)
- Selectie melders in jaarlijkse steekproef
- OVAM publiceert elk jaar een lijst van geselecteerde bedrijven / zelfstandigen voor de melding
 - brief
 - OVAM-website
- Gegevens kunnen makkelijk uit het afvalstoffenregister worden gehaald

MEDISCHE AFVALSTOFFEN EXTERNE ZORGEN

- Externe zorgverstreker is verantwoordelijke voor de wettelijke verwerking van de medische afvalstoffen
 - RMA / pasteus NRMA: externe zorgverstreker neemt mee
 - Vast NRMA mag in restafvalzak patiënt

- Legale verwerking van afval door:
 - AFVOER NAAR VERGUNDE VERWERKER
 - AFGIFTE AAN GEREGISTREERD INZAMELAAR (vlarema)
 - NIET VIA GEMEENTE!

- Identificatie, registratie en melding

PERITONEAAL DIALYSE

- Inbrengen van dialysaat in buikholte, buikvlies fungeert als filter
- Tot 4 vervangingen dialysaat per dag
- Groot volume afval: 400 liter/maand
- Tussenkost in afvalkost voor patiënten door gemeente?

RADIO- of CHEMOTHERAPIE

- Cytostatica: RMA
- Aparte opvang van urine en feces
- Gebruikt infuus, naald, leiding: RMA

- Behandeling van patiënten met kortlevende radio-isotopen
- Afval kan radioactief besmet zijn

- Afspraken maken met betrokken ziekenhuis voor veilige verwijdering van de afvalstoffen
- Niet aan patiënt overlaten een oplossing te zoeken

Radioactief besmet afval

- Stralingsdetectie bij de verwerkingsinstallatie
 - Medische isotopen
 - Onvoldoende doorlooptijd van opslag
- Goede interne protocols vereist
- Toevalstreffers en uitzonderingen zijn mogelijk
- Optimale oplossing: detector bij uitgang voor het afval
 - Zeer duur
 - Niet 100 % betrouwbaar
- Rapportering en registratie

GENEESMIDDELEN

- Apotheek levert op basis van voorschrift
- Oude en vervallen geneesmiddelen van bewoners => aanvaardingsplicht:
 - Apotheker neemt de oude geneesmiddelen terug
 - Thuisverpleger geen verplichting
- Geen medische afvalstoffen, maar huishoudelijk afval van de patiënt
- Voorgevulde spuit met restmedicatie
 - gebruikt: technisch leeg, mag bij restafval
 - vervallen, ongebruikt: terugnameplicht apotheek

Dank voor uw aandacht
Zijn er nog vragen?

**SAMEN MAKEN WE
MORGEN MOOIER**

www.ovam.be
info@ovam.be

T: 015 284 284
F: 015 203 275

Openbare Vlaamse
Afvalstoffenmaatschappij
Stationsstraat 110
B-2800 Mechelen